

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ

ÜYE ADAYI BELİRLEME ESASLARI

Amaç

MADDE 1- (1) Bu esasların amacı; Türkiye Bilimler Akademisine üye adayları önerilerinin değerlendirilmesi ve üye adaylarının seçimi sürecini belirtmektir.

Kapsam ve dayanak

MADDE 2- (1) Bu esaslar, üye adayları başvuru önerisi, değerlendirme, seçim ve üyelerin kabul aşamalarında kullanılacak usul ve esasları kapsar.

(2) Bu esaslar, 15/07/2018 tarih ve 4 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 569 ve 570. maddelerine ve 13/11/2021 tarih ve 86 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde yapılan değişikliklere dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve Kısaltmalar

MADDE 3- (1) Bu Esaslarda geçen;

- a) Aday: TÜBA'ya üye olarak önerilen bilim insanını,
- b) Akademi: Türkiye Bilimler Akademisini,
- c) Asli Üye: "Ulusal veya uluslararası saygın kuruluşlardan ödül veya madalya almış olmak; kendi adıyla anılan keşif, icat, teori ve modellere sahip olmak ve/veya adı klasik kitaplara veya derleme makalelerine geçmiş olmak; uluslararası bilim atıfları kataloglarında genel kabul görmüş yüksek sayıda atıf almış olmak" şartlarını taşıyan T.C. uyruklu seçkin bilim insanlarını,
- ç) Asosye Üye: "Asosye üye, asli üye olmaya aday T.C. uyruklu yetenekli ve başarılı" genç bilim insanlarını,
- d) Başkan: Türkiye Bilimler Akademisi Başkanını,
- e) Başkanlık: Türkiye Bilimler Akademisi Başkanlığını,
- f) Konsey: Türkiye Bilimler Akademisi Konseyini,
- g) Sekreteryas: Başkanlıkça belirlenen Akademi Konseyi sekreteryasını,
- ğ) Şeref Üyesi: Aslı üyelerde aranan şartları taşıyan yabancı bilim insanları ile özgün ve çığır açıcı bilimsel çalışmalara sahip T.C. uyruklu bilim insanları arasından seçilen üyeleri,
- h) TADK: TÜBA Aday Değerlendirme Komitesini,
- ı) TÜBA: Türkiye Bilimler Akademisini
- i) ÜBK: Üye Belirleme Komitesini, ifade eder.

Asli ve Asosye Üyelik için Aday Gösterme

MADDE 4- (1) TÜBA üye adaylığı süreci, 15/07/2018 tarih ve 4 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 569 uncu ve 570 inci maddeleri hükümleri uyarınca TÜBİTAK Yönetim Kurulu, Yükseköğretim Kurulu ya da TÜBA aslı üyelerinin yazılı önerisiyle başlar.

Asli üyeler tarafından önerilecek aslı ve Asosye üyeler için en az bir aslı üyenin ilgili alandan olmak koşuluyla Akademi Başkanlığına yazılı olarak aday gösterilmesi ve aday gösterilen kişinin, aday gösteren üye dışında ilgili alandan en az iki TÜBA Genel Kurul üyesi tarafından da yazılı olarak desteklenmesi gerekir.

Akademiye aslî ve asosye üye seçimi; Akademi Başkanlığına gerekçeli yazıyla tanımlanmış kurum ve kişiler tarafından usul ve esaslara uygun olarak önerilen adayların Başkanlıkça usul ve esaslarda tanımlanmış bilimsel değerlendirme süreçlerinin yürütülmesi ve Konsey'e sunulmak üzere raporlanarak sonuçlandırılmasını takiben ilgili yönetmeliğin 6. ve 8. maddelerine göre Konsey ve Genel Kurulca oylanması suretiyle gerçekleşir.

Şeref Üyeliği için Aday Gösterme

MADDE 5- 4 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 569. ve 570. Maddeleri uyarınca Akademiye şeref üye seçimi; en az 5'te 3'ü aynı alandan olmak üzere 10 aslî veya şeref üyesi veya Yükseköğretim Kurulu ya da TÜBİTAK Yönetim Kurulu tarafından Akademi Başkanlığına gerekçeli yazıyla önerilen adayların Akademi Konseyince onaylanması suretiyle gerçekleşir. Akademi Konseyi gerekli gördüğü durumda TADK üzerinden bilimsel hakem değerlendirmesi talep edebilir.

TÜBA Uluslararası Akademi Ödülü sahipleri herhangi bir ek işleme gerek kalmaksızın Akademi Konseyi kararıyla şeref üyesi seçilebilirler.

Yöntem

MADDE 6- (1) Aday önerileri Akademi Başkanlığına elektronik ortamda iletilir. Bunun mümkün olmadığı ortamlarda veya farklı yazılımlar kullanıldığında, Başkanlık Sekreteryası başvuruları uygun ortama taşır. Ayrıca, adayın en önemli bulunan çalışmalarının örnekleri en fazla 5 adet olmak üzere Başkanlık Sekreteryasına gönderilir. Başkanlık Sekreteryası makale ve atıf listelerini kontrol eder, eksikleri tamamlar, böylece dosyaları değerlendirme sürecine hazır hale getirir.

Ön Değerlendirme

MADDE 7- (1) Üye adaylarının ön değerlendirilmesi Üye Belirleme Komitesi (ÜBK) ve ona bağlı olarak çalışan Fen ve Mühendislik Bilimleri, Sağlık ve Yaşam Bilimleri ve Sosyal ve Beşerî Bilimler için oluşturulmuş üç ayrı TADK tarafından yapılır. ÜBK ayrıca, ülkemiz bilim insanlarının çalışmalarını izleyerek veri tabanları hazırlar ve bilimsel başarılarıyla öne çıkanların dosyalarını, önerme gerekçeleri ve hakem önerileri ile birlikte, Başkanlığa sunar. Söz konusu dosyalar, bu aşamadan itibaren, diğer önerilerle aynı sürece dahil edilirler.

(2) Başkanlığa ulaşılmış ve konseyce ön değerlendirmeden geçmiş adaylara ait dosyalar önce ÜBK ve değerlendirme sonrası ilgili oldukları TADK üyelerine bilimsel hakem değerlendirmesi için ulaştırılır. TADK üyeleri; elektronik ortamda gelen başvuruları inceledikten sonra, yapacakları toplantıda adaylar için hazırlayacakları hakem öneri listelerini TADK yürütücüsüne sunarlar. TADK toplantılarında hakem önerileri kesinleştirilerek aday dosyalarını hakemlere göndermek üzere sekreterya iletilir.

Her asli üye adayını için yurt içinden (tercihen Akademi üyeleri arasından) ve yurtdışından olmak üzere, en az dokuz hakemden görüş istenir. Adayın işlemlerine devam edilebilmesi için, ikisi yurtdışı olmak üzere, en az beş hakemden rapor gelmiş olması gerekir. Asosyeüye adayları için en az altı hakemden görüş istenir, en az birisi yurtdışı olmak üzere, üç hakemden alınacak raporlar yeterli görülebilir.

Yurtdışı hakemler alanlarında özgün çalışmaları ile öne çıkmış yetkin bilim insanları arasından seçilir. TÜBA'ya üye olma ölçütleri hakkında bilgi sahibi olmadıkları düşünülerek, yurtdışı hakemlere yazılan yazıda bu ölçütlere ve akademiye ilişkin bilgilendirici açıklamalar

bulunur. Hakemlerden, adayın evrensel bilime yaptığı katkıları nicel ve nitel olarak belirtmesi ve bu katkıların en önemlilerini bilimsel bir değerlendirme raporuyla açıklaması istenir. Hakem üyelikle ilgili kendi görüşünü raporda net ve açık şekilde ifade eder. Hakem seçiminde akademik etik kurallar göz önünde bulundurulur.

(3) Şeref üyeliğine önerilen bilim insanlarından, TÜBA muadili bilim akademilerinin üyeleri ve/veya TÜBA Akademi Ödüllerinin muadili bilimsel ödüllerin sahipleri için Madde 6.1'de tanımlanmış olan ÜBK ve TADK görüşü alınarak hakemlik sürecine gerek görülmeden Akademi Konseyince değerlendirme yapılır. Konsey gerekli gördüğü durumda TADK görüşü talep edebilir.

Değerlendirme

MADDE 8- (1) Hakem raporları toplandıktan sonra, aday dosyaları Başkanlık tarafından elektronik ortamda ÜBK yürütücüsüne ve ilgili oldukları TADK üyelerine iletilir. TADK, yapacakları toplantıda belirlenen görüşlere göre adaylara ilişkin raporları hazırlayarak ÜBK'e sunarlar. Temel olarak hakem görüşlerinin birleştirilerek yansıtılacağı bu raporlarda, üyelik önerisine ilişkin gerekçelerin 15/07/2018 tarih ve 4 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 569. maddesi çerçevesinde adayın bilime katkısı ve bu katkının niteliklerini içeren bir değerlendirme raporu adayın kısa özgeçmiş ile birlikte sunulur.

Nihai Üyelik Seçimi

MADDE 9- (1) Aday dosyaları tüm Konsey Üyelerine gönderilir ve salt çoğunluğun bir fazlasının bulunduğu Konsey toplantısında görüşmeye açılır. Bu toplantıda ÜBK yürütücüsü veya temsilcisinden, adaylar için hazırlanmış nihai raporlar hakkında bilgi sunumu yapılır. Sunumdan sonra yapılan değerlendirme ve oylama sonucunda salt çoğunluğun bir fazlası oy alan Asli üye adayları ve ilk defa seçilecek Asosye adaylar, ilgili mevzuat çerçevesinde seçim yapılmak üzere Genel Kurulun onayına sunulur. Şeref üyesi adayları Genel Kurulun onayına sunulmaksızın Akademi Konseyi'nde yapılan oylama ile üye seçilir.

Mevcut Asosye Üyeliklerde Süre Uzatımı

MADDE 10- (1) Beş yıllık süresi dolacak Asosye Üyelerden, üyelik süresinin tümünü değerlendiren bir rapor Başkanlık tarafından istenir. Asosye Üyenin Faaliyet Raporu ve Özgeçmiş-Yayın Listesini içeren dosyası, Akademi Asli ve/veya Şeref Üyeleri arasından Asosye Üyenin çalışma alanından seçilen en az 3 hakeme gönderilerek görüşleri alınır. Asosye Üyenin bilim alanında ve yakın alanlarda yeterli sayıda uzman üye olmadığı takdirde akademi üyesi olmayan uzman bilim insanlarının görüşüne de başvurulabilir. Asosye Üyelerin üyelik sürelerinin yenilenmesi hakemlerden alınan görüşler ve ilgili TADK komisyonunun değerlendirmeleri ışığında Akademi Konseyinde görüşülüp kabul edildiği takdirde üyelik süresi 10 yılı tamamlanmak üzere uzatılmış olur.

(5) İlk 5 yıllık süresini doldurmuş olmak koşulu ile bir Asosye Üye, ilgili mevzuat esas alınarak Asli Üyelik için önerilebilir.

(6) Beş yıllık üyelik süresini tamamlayacak Asosye Üyelerden araştırma desteği yıllık değerlendirme raporu dışında beş yıllık üyelik süresini değerlendiren kapsamlı bilimsel bir rapor istenir.

Yürürlük

MADDE 11- (1) Bu Esaslar, Akademi Konseyince kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 12 – (1)Bu esasların hükümlerini TÜBA Başkanı yürütür.

Kabul edildiği Akademi Konseyi Kararı	Yürürlüğe Giriş Tarihi
Akademi Konseyi'nin 30/11/2019 tarihli ve 307 sayılı toplantısı	30/11/2019
Akademi Konseyi'nin 28/02/2022 tarihli ve 334 sayılı toplantısında değiştirilmiştir.	28/02/2022